
Per Øverland: Historieglimt 264 – Biskop Sigurds gate

Biskop Sigurds gate går fra Mellomveien ved Lademoen park og ned til jernbanen. Den fikk navnet sitt allerede i 1899, og er kantet av tre til fire etasjers leiegårder fra tidlig 1900-tall. Det er fine gårder i den historiske stilen som var vanlig på den tiden. Det fremgår ikke av gatenavnet hvem mannen var. Byleksikonet er ikke i tvil. Det skriver at Sigurd var erkebiskop i Nidaros på

Biskop Sigurds gate østover fra Ulstadløkkveien. Foto: Bjørn Lien.

1200-tallet, men hvorfor kalles en erkebisp bare for biskop i gatenavnet? Like i nærheten ligger to gater oppkalt etter andre erkebisper, Aslak Bolt og Jon Raude, men der er det ingen tittel med. Riktignok er det en litt lang tittel å ha med i et gatenavn, men nettopp derfor er tittelen

sløyfet hos de to andre! På nedsiden av jernbanen ligger også to gater med

bispenavn, Biskop Grimkjell og Biskop Darres gater. Vi setter spørsmålstegn ved hvilken Sigurd som er oppkalt.

Gatenavnkomiteen som la frem sitt forslag til nye navn i 1899, hadde mange bispenavn for gater på Lademoen. Formannskapet sendte forslaget til bystyret med sin anbefaling. Under bystyrebehandlingen kom det forslag om å bytte ut enkelte av de nyere bispenavnene med eldre. Blant andre ble biskop Marcus F. Bang, Trondhjemsbisp (1773-1784), forslått byttet ut mot navn som Grimkjell og Sigurd. I avstemningen ble et nytt bispenavn, Hans J. Darre, biskop i Trondhjem fra 1849 til 1860, bragt inn, mens Grimkjell og Sigurd

ble vedtatt som foreslått. Det er derfor naturlig å tro at forslaget pekte på hirdbiskopene Grimkjell og Sigurd fra Olav Haraldssons saga. Derfor vil vi kort omtale hirdbiskop Sigurd før vi sier litt om erkebiskop Sigurd Tafse.

En kan lure litt på om forslagsstilleren bak gatenavnet har hatt «en rev bak øret». De to hirdbiskopene Grimkjell og Sigurd var rake motsetninger. Grimkjell var Olav Haraldssons mann, lojal på alle måter. Sigurd var kong Knuts mann. Da Olav forlot sitt rike i 1028, tok kong Knut hele landet og satte Håkon jarl til å styre på sine vegne. Han gav jarlen en Sigurd som hirdbisp. Sagaen sier at *«Denne biskopen var voldsom av sinn og veltalende i ord. Han støttet kong Knut alt det han kunne i sin tale, og var en farlig uvenn av kong Olav. Denne biskopen var med i hæren og talte ofte for bøndene og satte dem opp til å gjøre reisning mot kong Olav.»* Snorre har en tale av hirdbiskopen i kapitel 218. Talen gir mye av forklaringen på motstanden mot kong Olav. Motstanden konsentrerte seg særlig om to forhold. Det første var at bøndene hevnet at «han tok odelen fra dem». Med det mente de at han skattla frie bønders eiendom som en slags overherre. Skatt på eiendom har aldri vært populært! Den gjorde bøndene til Olavs motstandere. I tillegg var metodene i Olavs kristningsverk temmelig brutale. Mange ville holde fast ved den gamle religionen. Derved skapte religionsendringen også motstandere. Vi kan regne med at motiveringen for mange til å stille opp som Olavs fiender på Stiklestad, hadde de fra biskop Sigurd. Også etter Stiklestad finner vi Sigurd i Nidaros. Han ville senke Olavs lik i fjorden, men ble lurt av dem som fraktet liket til å senke en falsk kiste. Da folkemeningen endret seg overfor Olav etter slaget, fant Sigurd at det var best at han forsvant tilbake til England, og det gjorde han. Se kapitel 243.

Dersom gata likevel skulle være oppkalt etter erkebiskop Sigurd Eindridesson Tafse, skal vi fortelle litt om ham. Han var sønn av birkebeineren Eindride Peine fra Oppdal. Faren falt i et slag i Bergen i 1198. Sønnene Eystein og Håkon gjorde karrière i Nidaros under kong Håkon Håkonsson, som var konge fra 1217 til han døde i 1263. Hans tid falt under høymiddelalderen som var en av Norges storhetstider. Eystein Eindridesson treffer vi som rådmann ved erkesetet i 1225. Samme år nevnes hans bror Sigurd som korsbror, altså medlem av prestekollegiet ved domkirken. Da hadde han allerede vært der en tid så vi kan anta at han ble født omkring 1190.

Våren 1230 døde erkebiskop Tore den trøndske. Samme sommer valgte domkapitlet enstemmig Sigurd Eindridesson til hans etterfølger. Han dro ganske snart på sin tur til Italia for å bli vigslet og få sitt verdighetstegn, palliet. Turen varte i to år. Han ble i 1231 vigslet av pave Gregor IX. Sigurd benyttet oppholdet sydpå til å bli kjent med en rekke betydelige menn. Sannsynligvis har han drøftet muligheten for å få til en høytidelig kongekroning av den norske kongen ved et fremtredende medlem av pavens stab. Da han var tilbake i fedrelandet, innkalte han til bispemøte for den norske kirkeprovinsen sommeren etter i Bergen. Samtidig med dette møtet var det norsk riksmøte i Bergen der også bispene var med. Etter kongen var erkebispen den viktigste person i maktapparatet. Sigurd viste seg alltid som en fullt ut lojal medspiller for kongen. Det betød mye i den langvarige konflikten mellom hertug Skule og kongen om makten i landet.

Håkon Håkonssons saga forteller naturlig nok så mye om Sigurd. Da kong Håkon var død i 1263, engasjerte hans sønn, kong Magnus Lagabøter, en islandsk historiker til å skrive om hans far. Sturla Tordarsson som var Snorre Sturlassons nevø og opplært av ham, skrev sagaen omkring år 1265. Historikere har hevdet at et slikt bestillingsverk er lite pålitelig. Andre hevder at Sturla er en habil forteller som prøver å holde seg til det som faktisk skjedde. Ser vi på hvordan erkebispen blir omtalt så kan man få mistanke om at hans betydning er litt undervurdert i forhold til kongens handlinger. Det er hevet over tvil at Sigurd var en viktig støttespiller for kongen. Skule hadde sitt viktigste maktfeste i Trøndelag. Den lojale Sigurd satt jo også i Trøndelag. Han var fullstendig trofast mot kongen. Det svekket Skules innflytelse i området. Erkebispen fikk gang på gang forhandlet avtaler med Skule slik at spenningen mellom dem minket. Også etter at Skule tok kongsnavn i 1239, forsøkte Sigurd forhandlingsveien. I 1240 ble likevel kong Skule hogd ned av birkebeinere ved klosterkirken på Elgeseter. Sigurd døde 6. mars 1252.

Også en tredje biskop Sigurd må nevnes. Ser vi på registeret i utgaven av Snorre ved Anne Holtsmark og Didrik Arup Seip fra 1968 finner vi en biskop Sigurd oppført med seks sidehenvisninger. De tre første er i Olav Tryggvassons saga, mens de tre siste er under Olav den hellige. Utgiverne regner altså med at samme bisp tjente under begge kongene. Det er slett ikke umulig at den første Olavs hirdbiskop ble hirdbiskop også hos den neste Olav omtrent tyve år

senere. Hos begge Olav'er opptrer biskop Sigurd på sentrale punkter i deres kongegjerning. Hos Olav Tryggvasson treffer vi dem begge sammen på kongsgården på Avaldsnes. En ukjent gammel mann er på besøk. Biskopen skjønner etter hvert at den gamle mannen er Odin som vil skade kongen og bispen avverger skaden. Neste gang er ved utløpet av Saltenfjorden der kongsflåten får svær motvind. Bispen avslører at trolldom ligger bak og bruker sin makt til å oppheve den. Vi ser at denne sagaen ligger nærmere hedenskapet enn den neste. Hos Olav Haraldsson treffer vi biskop Sigurd i møtet med Dale-Gudbrand, og ved forhandlingene med Erlings Skjalgsson fra Sole. I begge fall er biskopen sentral for et heldig resultat. Skulle en ønske seg hvilken biskop Sigurd som var oppkalt i gatenavnet på Lademoen, så utpeker den sistnevnte seg som den mest ønskelige.